

de l'A. E. TALAIA

Juliol - Agost / 79

C. Comerç, 4
Tel. 893 12 57

EDITORIAL

CONCERTS D'ESTIU

Les nits càlides dels mesos d'estiu semblen les més adients per a la celebració de concerts de sardanes. El lloc idoni per a aquestes manifestacions musicals és un jardí, un parc, una plaça silenciosa, atesa la gran estridència dels instruments de cobla, especialment pel que fa als del rengle del davant (tibles i tenores sobretot). Els teatres posseïdors de bona acústica també són un lloc molt apropiat, si bé als mesos d'estiu l'aire lliure sembla més escaient, amb el problema, però, dels sorolls de l'entorn, especialment els deguts als vehicles motoritzats, que poden perjudicar sensiblement els resultats del concert.

A partir de la reforma conciliar, els temples, abans sols reservats a les audicions de tipus clàssic i en circumstàncies molt especials, donaren també acolliment a la sardana i la cobla, si bé la major part de les nostres esglésies presenten el greu inconvenient de la seva ressonància excessiva.

Deixant de banda els concerts de cobla que tenen per escenari el Palau de la Música Catalana, de Barcelona, cal esmentar també altres marcs que disposen d'una acústica excel·lent: per exemple el Teatre Municipal de Girona, el «Mercantil», de Banyoles, etc. Pel que fa als escenaris dels concerts d'estiu un dels més aptes és el dels jardins de la finca «Senya Blanca», de S'Agaró, on un concert de cobla serveix de cloenda cada any (des del 1974) als seus famosos Festivals de Música.

Aviat farà un any que els sardanistes vilanovins descobrirem un recinte molt valuós per a la celebració de concerts de cobla: els jardins de Can Papiol. Aquell recinte, per bé que un xic massa reduït, constituï una verdadera revelació, criteri que fou compartit pel responsable artístic de la cobla actuant, mestre Conrad Saló.

Fóra bo que enguany tinguéssim oportunitat de celebrar un acte d'aquelles característiques, però sembla que de moment, i ateses les nostres disponibilitats, el projecte pertany al món dels somnis i les fantasies.

AMICS DE LA SARDANA

Camiseria

CALSERRA

Carrer dels Caputxins, 28
Tel. 893 27 92
Vilanova i la Geltrú

**TAXIS
TUTUSAUS**

SERVEI ESMERAT

Carrer de l'Havana, n.º 6
Tel. 893 01 33
Vilanova i la Geltrú

ABRAHAM

PASTISSERIA

Buffet salat
Pizzeria

PASTISSOS

Whisky
Curaçao
Conyac
Cointreau

Carrer de l'Aigua, 102 - Tel. 893 30 16 - Vilanova i la Geltrú

Noticiari - Noticiari - Noticiari

Aplecs de gran relleu

Quan aquestes ratlles vegin la claror, ja haurà tingut lloc, probablement, el famós aplec de la sardana de Banyoles (1 de juliol), manifestació que gaudeix del màxim prestigi i en la qual prénen part les quatre primeres cobles dels Països Catalans.

Resten encara pendents de celebració altres aplecs de gran anomenada: Olot (8 de juliol) i Ripoll (22 de juliol), aquest darrer amb un extraordinari concert de cloenda a càrrec de les cobles «La Principal» de La Bisbal i «Ciutat de Girona» que té per escenari el claustre del monestir de Santa Maria.

La «Ciutat de Girona» a Sitges

El capdevanter artístic i representant de la cobla «Ciutat de Girona», mestre Lluís Buscarons, ens notificà que enguany i amb motiu de la Festa Major de Sitges la cobla «Ciutat de Girona» tornarà a desplaçar-se a la vila veïna. Una vegada més tindrem oportunitat de gaudir de les seves magnífiques interpretacions, cosa que ens alegra de debò.

Un grup d'havaneres i un músic de cobla

Dies enrera a Sitges i posteriorment a Vilanova, amb motiu de les festes de Sant Pere, tinguérem oportunitat d'escoltar el grup d'havaneres de Roses, petita agrupació vocal especialitzada en la interpretació de les obres pertanyents a aquest gènere. Les veus ens semblaren de qualitat notable i les interpretacions molt adients. També ens adonàrem de la presència a l'esmentat grup d'havaneres d'un excellent instrumentista de contrabaix, Josep Joli Blanch-Reynalt, ex-component de les cobles «Ciutat de Girona» i «Costa Brava», de Palafrugell.

Nou constructor de tenores

La manca d'instruments de bona qualitat és un fet que no passa desapercebut a qualsevol observador del panorama sardanista. Per tal d'apaivagar aquesta deficiència que

patim i amb el propòsit de pasar instruments de qualitat en mans dels músics joves i a preus molt raonables, el popular sardanista palafrugellenc Santi Coll i Mas, vol iniciar una bonica aventura: fer tenores. En Santi pensa construir una sèrie de models de tenora que seran reproducció exacta d'un valuós exemplar degut al famós artesà (ja desaparegut) Soldevila «Catroi», de Figueres. Compta també amb l'assessorament musical de dos grans instrumentistes de tenora. La fusta (fusta de ginjoler —**Ziziphus jujuba**— tallada l'any 1932), les eines i els accessoris es hi han proporcionat els hereus d'un altre artesà il·lustre igualment desaparegut: Fabra, de Girona. Pensa tenir enllestits els primers models pel proper mes de desembre.

Audició de Sant Cristòfor

El dia 10 de juliol, diada de Sant Cristòfor, hi haurà la tradicional audició de sardanes davant l'ermita, a les set de la tarda a càrrec de la cobla Sitgetana.

Audicions de Festa Major

Dia 4 d'agost, després del castell de focs, audició de sardanes a la Plaça de les Neus per la cobla «La Principal» del Camp.

Dia 6 d'agost, a les 8 de la tarda i a la Plaça de la Vila, audició per la cobla Mediterrània.

Presentació de la colla Retorn

El dia 15 de juliol a les 10 del matí, a la Parròquia de la Geltrú, hi haurà la benedicció del banderí de la colla sardanista «Retorn».

A la tarda a dos quarts de set, a la Plaça dels Lladoners, audició de sardanes per la cobla Sitgetana. Els membres de la nova colla sardanista conviden a tots els vilanovins i especialment als veïns del barri de La Geltrú.

Apel·latius de músics de cobla que han fet història

El món de la cobla i els músics de cobla ha estat molt poc explorat fins l'hora present pels comptadíssims estudiosos que s'han dedicat al tema. Un dels capítols més desconeguts és el que correspon als motius i apel·latius que els músics s'han aplicat al llarg de la història. Normalment alguns d'aquests àlies han tingut o ténen una incidència molt limitada, d'abast minoritari, quedant reduïts a l'àmbit concret d'una cobla o un poble determinat. Però alguns han assolit una gran difusió, fins el punt d'entrar a formar part de la nostra petita història. Em sembla escaient, doncs, tractar aquest tema amb una certa profunditat.

Diminutius i noms familiars

Normalment els músics es criden entre ells utilitzant el seu patronímic o bé un diminutiu d'aquest. Els cognoms (el mateix que el tracte de senyor) els utilitzen molt poc i normalment sols els apliquen a persones un xic deslligades del seu àmbit.

A les nostres cobles han abundat i abunden moltíssim els músics que responen per: Pep, Pepet, «Pito», Mingo, Xicu, Paco, Quim, Quimet, Met, Vador, Vadoret, Siset, etc. etc.

Alguns d'aquests diminutius van associats, de manera molt especial a un músic determinat. Per exemple en «Pito» per excel·lència ha estat i és (encara viu) en «Pito» Vallespir, antic contrabaix de «La Principal» de La Bisbal. I en «Mingo» ho fou en Domènec («Domingo») Anglada i Corredor, tible de la cobla «Caravana». Els «Mets» més populars dels darrers temps són Jaume Esteve (fins fa poc tible de la «Ciutat de Girona») i Jaume Puig, de la «Baix Empordà» (abans havia estat a la «Costa Brava»), conegut popularment per «Met dels

ocells», tal com consta a les targetes de visita que es va fer imprimir.

Noms geogràfics i pseudònims

Una forma de denominació molt usual entre músics és la que utilitza les referències de tipus geogràfic: Quim de Serra, Quim de Verges, Joan de Verges, Pere de Pals, Enric de Palau, Josep de Púbol...

Alguns músics han creat i utilitzat pseudònims en dedicar-se a la composició: «Joan Calders» (Pere Mercader i Andreu), «Anai» (Carles Mauné), «Pau Marons» (Emili Saló), «Javimel» (Jaume Vilà i Melich), «J. Brunet» (Jaume Cristau), etc. Un cas singular el representa el compositor Manuel Saderra, qui per tal de diferenciar-se del seu germà (el conegut compositor Josep Saderra) es donà a conèixer a través del seu segon cognom: Puigferrer.

Apel·latius clàssics

Alguns apel·latius han esdevingut clàssics en el món de la sardana i la cobla. Aquest és el cas de: «Rossinyol» (Pau Guanter, fiscornaire i director de la cobla «Els Rossinyols», de Castelló d'Empúries); «Peixero» (Josep Casanovas, tible, un dels fundadors de «La Principal» de La Bisbal); «Nardo» (Enric Barrera, trombó, antic component de l'esmentada cobla); «Tano» (Eduard Mercadé, tenora de la mateixa formació); «Barretó» (Joan Rigau, fiscornaire i director de la cobla «Els Barretons», de Torroella de Montgrí); «Barretó» (Pere Rigau, fill de l'anterior, flabiolaire i fundador de la cobla «Els Montgrins»); «l'avi Rau» (Baldomer Pastells, flabiolaire de la cobla «Els Rossinyols»);

reportatges

«Xaxu» (Josep Vicens, músic de cobla i compositor de L'Escala); «Trumfa» (Pere Prunyonosa, instrumentista de trompeta de fama gairebé llegendària); «El rei de l'Armentera» (Josep Duran), instrumentista de cobla de l'esmentada localitat empordanesa).

Altres apel·latius menys coneguts són: «Quendo» (Joan Mont, fiscornaire de «La Principal» de Peralada); «Bolasell» (Enric Riera, instrumentista de la cobla); «Els Rossinyols»; «Foro» (Telesfor Saló, contrabaix de la cobla de Palau-sator); «Met Foro» (Jaume Saló, fill de l'anterior, cornetí de la mateixa formació); «Moreno» i «Caigudes» (Josep Puig, fiscornaire de la «Ciutat de Girona»); «Sisó» (Narcís Martí, fiscornaire de «La Principal» de La Bisbal); «Pistoles» (instrumentista de la cobla «Nova Harmonia», de La Bisbal); «Torrat» (Frederic Torrent, flabiolaire de «La Principal» de La Bisbal); «Manelic» (Manuel Ferrer, trombó de la «Caravana»); «Séculi» (tenora de la cobla de Palau-sator); «Trempe-li» (cornetí de la mateixa agrupació); «Sis-centes» (Lliberat Juanals, fiscornaire de la «Costa Brava»); «Pipiu» (Lluís Cotxo, antic tenora de les cobles «La Principal» de Girona, «Caravana», «Els Montgrins», etc.); «Ra» (Conrad Saló, director de «La Principal» de La Bisbal); «Bonic» (Ernest Margall, trompeta de la mateixa formació); «Sagal» (Josep Roura, tenora de la «Miramar»); «Tatara» (Joaquim Juanmiguel, antic fiscornaire de la «Caravana»); «Sau» (Ricard Vialdesau, antic tenora de «La Principal» de La Bisbal, etc.

Un capítol important el constitueixen els apel·latius de tipus més pintoresc, entorn d'alguns dels quals omittirem el nom del destinatari per raons de discreció: «Llebre» (Pere Rabassada, trompeta de la «Ciutat de Girona»); «Mosquit» (Joan Porta, trompeta de la «Maravella», «Borinot» (pare i fill); «En Siset del Pont» (fiscornaire de Sant Feliu de Guíxols); «Nagi» (Craquetes, antic instrumentista de «La Selvatana»); «Manel de les Casilles» (flabiolaire gironí); «Els bolets» (germans Martí, instrumentistes de la cobla-orquestra «Nova», de Banyoles); «Met Cuca», «Cabeça», «Granota», etc.

Els apel·latius d'en Pere «Trumfa»

Una de les persones que batejà més músics, amb més gràcia i agudesa (alguns dels seus apel·latius encara perduren) fou l'instrumentista de trompeta Pere Prunyonosa «Trumfa». A un trompeta molt jove, home de grans pretensions i aptituds més aviat limitades, l'anomenà «Vi petit»; al director d'una de les cobles on tocà, músic molt rigorós i exigent: «El mestre de Basseia»; a un trompeta coix: «En Camota»; al director d'una de les cobles on havia tocat: «En Tira Burres»; a un gran solista de tenora: «Es Bacardell»; a un altre solista de tenora molt reputat: «En crema pallers»; a un flabiolaire: «En Bitsoga»; a un solista de tenora de cert relleu i prestigi: «El porc senglar»; a un instrumentista de contrabaix: «Es cap de ferro»; a un instrumentista de tible i de tenora: «El bastet»; a un tible, company seu de cobla: «L'arada burriqueira»; a un músic molt mediocre, antic company seu: «El vicari de Vilert», etc. etc.

Altres denominacions pintoresques

Algunes persones que sense formar part de cap cobla viuen de prop estant la realitat sardanista, també han estat oportunament batejades: «El ros de Palau», «L'Andreu de Mollet», en «Nel·la», «El gat vell», «Pere Nodo» i tants d'altres.

Cal recordar també que si un músic va a escoltar als seus companys quan toquen, aquests al·ludeixen a la seva presència anunciant que «hi ha cargols». I si el lloguer d'una cobla-orquestra no ha estat concertat directament amb aquesta, sinó a través d'un representant o agent artístic, els músics diuen que ha intervingut «La guilla» i que el lloguer ha estat «guilla». Finalment quan els músics volen indicar que una persona no hi és ben bé tota o bé la consideren alienada o excèntrica, diuen que és «un xic si bemoll». Quan un músic mira pel forat del pany o a través de l'esquerda d'una porta, els seus companys asseguren que «fa catrois».

Equip de recerca

FLORISTERIA

EL CAMPANAR

P. Bernet

Obsequis Florals

Garantia del bon gust

Plaça Rectoria, 4 - Telèf. 893 14 66
VILANOVA I LA GELTRU

QUICO i ALEX

PINTORS

Per qualsevol encàrrec
Carrer del Bruc, 7, 3.º, 1.º - Telèf. 893 61 08
VILANOVA I LA GELTRU

VULL SABER

Què vol dir «Amoga»?

P.— Podrieu aclarir-me quin significat té el nom de la cobla «Amoga»? Algú m'ha dit que es tracta d'unes sigles, però tampoc no sé a quines paraules corresponen.

R.— Efectivament la paraula «Amoga» és formada per les sigles corresponents a la denominació: «Agrupació Musical Organització Grans Artistes». Aquesta cobla-orquestra fou creada a la vila de Vidreres (La Selva) l'any 1947 per iniciativa d'una sèrie de músics locals encapçalats pel famós instrumentista de tenora Ramon Rossell. Ramon Rossell (1894-1971) fou un músic de gran anomenada i compositor forç prolífic, que havia format part d'algunes de les nostres cobles més rellevants («La Principal» de La Bisbal, «Unió Artística», etc.), esdevenint fins i tot solista de l'«Orquestra Pau Casals». La cobla «Amoga» vingué a ésser continuadora de la prestigiosa «Unió Artística» que havia existit prèviament a Vidreres.

La cobla-orquestra «Amoga» esdevení ben aviat un conjunt molt acreditat, gràcies no sols a la tasca personal del tenora Ramon Rossell, sinó també a la del seu director artístic, Francesc Mas i Gené, i la de diversos instrumentistes aplegats al seu entorn: Rafael Ferriol, Francesc Balmanya, etc.

Cal remarcar també l'etapa brillantíssima protagonitzada pel tenora Joan Llobet, deixeble de Ramon Rossell, instrumentista que posseïa un gran talent i sensibilitat. Al costat del tenora Joan Llobet apareixia un bon esplet d'instrumentistes: el tible Tomàs Bahí; els trompetes Joan Roura i Jané, Joan Vilanova i Josep Lafont; el fiscorn Pere Vergés; el trombó Francesc Fuertes; el contrabaix Francesc Balmanya, etc.

El capdavanter artístic de la cobla-orquestra «Amoga» és en l'actualitat el mestre Francesc Fuertes i Barea, fill de Cassà de la Selva, deixeble dels mestres Pere Mercader i Terrades (fill del mestre Pere Mercader i Andreu) i Ramon Arnau. El mestre Fuertes, que porta 21 anys al servei de l'«Amoga» és un estimable pianista, compositor i arranador. Algunes de les seves sardanes, riques de contingut i molt ben construïdes, gaudeixen de gran anomenada: «Olesa i la Passió», «Cap els afores», «Mirant la Verge», «Adéu, Delfí», etc.

La cobla «Amoga» ha enregistrat sardanes a les editores «Vergara» i «Canigó-Sayton».

Els actuals components de la seva plantilla són: Francesc Fuertes (director i trombó); Jaume Costes (flabiol); Ramon Viader i Jordi Barnet (tibles); Joan Casademunt i Joan Jaume (tenores); Josep Lafont, Ramon Juanmiguel i Josep M.ª Estanyol (trompetes); Manuel Aguila i Pere Prat (fiscorns) i Alfons Gumbau (contrabaix).

Equip de recerca

Les preguntes adreçades a aquesta secció poden dipositar-les a la bústia de l'entitat.

CAIXA D'ESTALVIS
DE CATALUNYA

LA
CAIXA
DE TOTS

OFICINES A VILANOVA:

Rambla Principal, 1
i Carrer Soler, 12
